

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРОЩУВАННЯ ШАВЛІЇ МУСКАТНОЇ

Грохольська Т.М., аспірант

e-mail: hrokholskat@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

У працях італійських вчених зазначено, що у стародавньому Єгипті шавлію називали «Священною травою» та найкориснішим лікарським засобом, який допомагав при безплідді у жінок. Латинська назва *Salvia* означає «той, що рятує здоров'я», «бути здоровим». З давніх часів шавлію вважали ліками від усіх хвороб. Цей факт був зафіксований у працях Галена та Плінія Старшого. Водний настій листя шавлії відомий як «грецький чай». У Середньовіччі рослину використовували як засіб гігієни ротової порожнини. Бокаччо згадує, що шавлією натирали ясна при боротьбі зі стоматитом. Спектр її фізіологічної дії на організм є настільки широким, що в різних країнах у різні епохи і в наш час рослину називають «священною травою», «рятівником життя», «травою безсмертя».

В основному шавлією займаються на Півдні України. Шавлія мускатна звичайно вирощується в дворічній культурі. У перший рік вегетації вона формує прикореневу розетку в другий – стебло і генеративні органи. Як правило після збирання врожаю поле дискують і готують до посіву наступної культури. Однак у багатьох літературних джерелах повідомляється про можливість отримання врожаю на третій рік вегетації рослин.

Питання вирощування шавлії в умовах зрошення вивчають науковці Херсонського державного аграрного університету, якими вперше були вивчені агротехнічні заходи з вирощування шавлії мускатної: норма внесення мінеральних добрив під основний обробіток ґрунту, глибина оранки, строки сівби та їх післядія на формування проходження фенологічних фаз розвитку рослин при різних роках життя на врожайність сировини, та вміст ефірної олії в ній. В результаті досліджень авторами встановлено, що урожайність шавлії мускатної 2-го року вегетації була максимальною при ранньовесняному і літньому строках сівби (12,4 і 10,0 т / га, відповідно), а 3-го року вегетації – при літньому терміні сівби (3,9 т / га).

Нами в умовах Лісостепу західного виконуються дослідження з вивчення способів розмноження (насінням, кореневищами), строків сівби (посадки): осінній, весняний, схем посадки кореневищ: (30x45 см), (45x45), (45x60), (60x60 см) та норм висіву насіння: 4, 6 та 8 кг/га.

За результатами наших досліджень на варіантах насінневого способу розмноження максимальну схожість 94% впродовж двох років забезпечив весняний строк сівби (друга декада квітня). Вживання рослин на кінець вегетації на цьому варіанті за сівби з шириною міжрядь 45 см становило 94,2%.

Біометричні параметри та показники індивідуальної продуктивності рослин, такі як маса рослини, маса листків та суцвіть показали, що більш ефективним виявилось садіння кореневищами і сівба насінням у весняний строк порівняно із осіннім. Найкраща схема посадки кореневищ була 45x60 см. На

цьому варіанті маса рослини становила в середньому 17,8 грам, маса листків 5,9 та маса суцвіть 5,6 грам.

Сівба насінням у весняний строк (друга декада квітня місяця) була більш ефективною порівняно із весняною. Так, на варіанті з нормою висіву 6 кг/га маса рослини у період цвітіння в середньому становила 16,4 грам, маса листків 5,2 грам і маса суцвіть 4,5 грам, тоді як у варіантах осіннього строку сівби ці показники становили відповідно: 14,2 грам, 5,0 та 4,3 грам.

Щодо садіння кореневищами, воно було більш ефективним за показниками продуктивності, проте у виробничих умовах потребуватиме більших затрат, порівняно із насіннєвим способом розмноження.

Список використаної літератури

1. Седько К.В. Оптимізація методів фармакохімічного дослідження препаратів шавлії. *Укр. наук.-мед. журн.* 2012. № 4. С. 369.

2. Ушкаренко В.О., Чабан В.О. Вплив температурного режиму повітря на формування врожаю та ефірної олії на посівах шавлії мускатної. *Перспективні напрямки та інноваційні досягнення аграрної науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої 145-річчю від заснування кафедри ботаніки та захисту рослин* (24 травня 2019 року). Херсон. С. 209–214.

3. Гунько Г.К. Мускатный шалфей. Симферополь: Гос. Из-во Крымской АССР, 1936. 30 с.

4. Покрыщенко В.Н., Мынько Л.Г., Кузнецов С.А. Шалфей мускатный в трехлетней культуре. *Наукові праці ПФ КАТУ НАУ.* 2007. Вип. 100. С. 52–57.

5. Меркушев Е.А., Мемишева Л.С., Баранов Н.С. Новое в шалфееводстве. *Таврический вестник аграрной науки сборник научных трудов.* № 2(4). Республика Крым, 2015. С. 55–60.

6. Овчарук О.В., Овчарук В.І., Овчарук О.В. та ін. Методи аналізу в агрономії та агроекології: навч. посіб.; за ред. В.І. Овчарук; Тернопіл. нац. екон. ун-т, Поділ. держ. агр.-техн. ун-т, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кам'янець-Подільський, 2019. 361 с.